

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ФАКУЛТЕТ: Филозофски

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Наставно-научно вијеће Филозофског факултета на 216. сједници одржаној 15. септембра 2016. именовало је Комисију за оцјену подобности теме за израду докторске дисертације **Далматинска епархија Српске православне цркве (1945–1991)**, кандидата **мр Милоша Црномарковића** (рјешење бр. 07/3.1620-22/16), у саставу:

1. Др Горан Латинковић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Национална историја, предсједник,
2. Др Предраг Пузовић, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и инострани члан Академије наука и умјетности Републике Српске, ужа научна област Историја Српске православне цркве, члан, и
3. Др Драгиша Д. Васић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Национална историја, члан.

Састав Комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив универзитета и факултета у којем је члан комисије стално запослен.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Милош Црномарковић рођен је 14. јуна 1962. године у Цивљанима Доњим код Книна. Прва четири разреда основне школе завршио је у родном селу, а наредна четири у Врлици. Ауто-саобраћајну техничку школу (смјер: техничар друмског саобраћаја) завршио је у Земуну 1981. Дипломирао је историју на Филозофском факултету Универзитета у Београду 1995, а постдипломске студије из историје (смјер: Историја Југославије) завршио је на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду 2014, одбранивши магистарски рад *Срем у Другом светском рату – специфичности*. У периоду од 1995. до 2001. године радио је као професор историје у основним школама „Никола Тесла” у Новим Бановцима и „Вера Мишчевић” у Белегишу. Од 2001. до 2010. године био је директор О.Ш. „Никола Тесла” у Новим Бановцима, а истовремено и замјеник предсједника Општине Стара Пазова. Од 2008. до 2013. године обављао је функцију предсједника Скупштине општине Стара Пазова. До сада је објавио три научна рада. Служи се енглеским језиком.

Библиографија:

1. Милош Црномарковић, *Страдање Срба Врличке Крајине 1941–1945. године*, Годишњак за истраживање геноцида, св. 8, Београд: Музеј жртва геноцида и Крагујевац: Спомен музеј „21. октобар”, 2016, стр. 111–167. (Оригинални научни рад);
  2. Милош Црномарковић, *Устаничка 1941. година у Срему*, Радови, бр. 23, Бања Лука: Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци, 2016, стр. 81–99. (Оригинални научни рад);
  3. Милош Црномарковић, *Књинска препарандија: од иницијативе и отварања до затварања*, Гласник Удружења архивских радника Републике Српске, бр. 8, Бања Лука: Удружење архивских радника Републике Српске, 2016, стр. 187–195. (Оригинални научни рад).
- а) Навести неопходне биографске податке: школовање, успјех у току школовања, кретање у служби, резултати научно-истраживачког или стручног рада, јавна признања, друштвене активности и познавање страних језика;
- б) У прилогу биографије доставити списак објављених научних радова.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

а) Предложена тема докторске тезе мр Милоша Црномарковића обухвата проблем који је потпуно неистражен у српској историографији, јер су ранији радови о историји Српске православне цркве у Далмацији у периоду социјалистичке Југославије (1945–1991) били сасвим ограниченог карактера. Та ограничења углавном су се односила на недоступност историјских извора и идеолошку стегу. Значај предложене теме и истраживања кроз које тема треба да буде обрађена, преваходно лежи у могућности потпуније и објективније обраде једног важног питања из историје Срба у Далмацији, јер је свако истраживање историје Српске православне цркве у уској и нераскидивој вези са историјом српског народа. Ранији периоди историје Срба у Далмацији добро су историографски обрађени и нема већих празнина. Из тих радова, знамо да је историја Срба у Далмацији почела као историја српских миграција. Срби су на прелазу из 8. у 9. вијек на обалама Јадранског мора формирали прве ране државне творевине. О раном присуству Срба у Далмацији свједоче и материјални остаци у виду громила, тј. гробних хумки. Према сачуваним подацима, масовније насељавање Срба на подручју средње и сјеверне Далмације започело је крајем 13. вијека, и то са подручја Босне. По предању, манастир Крупа у сјеверној Далмацији основали су у првој половини 14. вијека калуђери избјегли из истоименог манастира који се налази јужно од Бање Луке. Историјски извори свједоче да је нови подстицај насељавању Срба у Далмацију, а посебно у њен сјеверни дио, било освајање краља Твртка I Котроманића, који је 1390. читаву област ставио под своју власт, дајући Книну карактер српског града. Турска освајања у 15. и 16. вијеку довела су до новог помјерања становништва, појачавајући српски етнички елемент у Книнском санцаку. До средине 16. вијека, Далмација је највећим дијелом била у саставу Османског царства, са изузетком неколико приморских градова и острва, који су остали под влашћу Венеције. Успостављањем Пећке патријаршије 1557, далматински Срби били су под јурисдикцијом Дабробосанске епархије. Налазећи се између западног хришћанства и ислама, Срби у Далмацији били су приморани да учествују у њиховим сукобима, остављајући у историјским изворима траг као ускоци, тј. ратници који су са млетачке територије „ускакали” на османску,

да би ratovali за интересе Венеције. Пожаревачким миром 1718. сви Срби у Далмацији постали су млетачки поданици, бивајући временом изложени све снажнијем римокатоличком прозелитизму, односно тежњи Римокатоличке цркве да обезбиједи свој апсолутни примат у Далмацији. Од тада, тежиште борбе за опстанак далматинских Срба премјештено је са војног на духовно подручје, у чему је све већи значај добијала Српска православна црква. Истовремено, она и њено свештенство постајали су све изложенији отворним притисцима, који су довели до иселјавања Срба из Далмације. Извјесно олакшање положаја Срба десило се за вријеме краткотрајне француске владавине Далмацијом (1805–1815), с обзиром на то да је нова власт увела принцип вјерске равноправности и 1808. дозволила оснивање Далматинске епархије са сједиштем у Шибенику. Послије краткотрајне француске управе, Далмацијом је до 1918. владала Аустрија, што је Србе доводило у нова искушења и недаће. Историју Срба у Далмацији у 19. вијеку обиљежила је појава *Српско-далматинског магазина* (1836–1873), који је био крупан допринос буђењу националне свијести код далматинских Срба и стварању њихове националне интелигенције. Налазећи се под притиском италијанске друштвене елите, дошло је до сарадње Срба и Хрвата у Далмацији, тј. до зачетка југословенске идеје у тој области. Таква сарадња била је повремено онемогућавана негирањем српске националне индивидуалности, мада је југословенска идеја почела да стиче све више присталица међу далматинским Србима и Хрватима. Окончањем Првог свјетског рата 1918. окренута је нова страница у историји Срба и Српске православне цркве у Далмацији. Период Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца / Краљевине Југославије био је најповољнији период у њиховој историји, с обзиром на чињеницу да је окончана вишевијековна туђинска владавина и да је Далмација постала дио државе којом се управљало из Београда. Уједињење Српске православне цркве окончано је 1920, чиме је Далматинска епархија постала дио јединствене црквене организације, вјешто користећи нове политичке околности ради унапређења црквеног живота у свим његовим сегментима. Априлски слом Краљевине Југославије 1941, окупација и подјела њене територије, створили су услове за геноцид над Србима у Независној Држави Хрватској. Далмација је већим дијелом била под италијанском управом све до капитулације Италије септембра 1943, што је донекле заштитило српски народ од страдања у мјери у којој је био погођен у другим дијеловима НДХ. Ипак, вријеме Другог свјетског рата било је најтрагичнији период у дотадашњој историји далматинских Срба. Тешко страдање Српске православне цркве у условима туђинске окупације и злочина геноцида није мимоишло ни Далматинску епархију, тим прије што је на њеној територији вођен и грађански рат између Народноослободилачког покрета и Равногорског покрета, који је на специфичан начин узимао данак. Према томе, историја Срба и Српске православне цркве у Далмацији од средњег вијека до 1945. углавном је позната. Међутим, писање историје далматинских Срба и Далматинске епархије неминовно би било окончано 1945. годином, с обзиром на чињеницу да је њихова историја у социјалистичкој Југославији практично сасвим неистражена. Управо у томе лежи значај предложеног истраживања, јер се ради о потпуно новој и неистраженој теми.

б) Историографска истраживања за вријеме социјалистичке Југославије углавном су заобилазила Српску православну цркву. Историчари су се претежно бавили политичким, ратним, дипломатским и, нешто рјеђе, социјалним темама, док су црквене теме имале секундаран значај и биле су на маргини њихових интересовања. Управо из разлога незаинтересованости, као и идеолошко-политичких ограничења, прва историографска дјела о Српској православној цркви након 1945. објављена су у

иностранству (Драгољуб Г. Вурдеља, *Обезглављена Српска црква*, Трст 1964. и Ђоко Слијепчевић, *Историја Српске православне цркве*, I–III, Минхен – Келн 1962–1986). Нове политичке околности након 1991. омогућиле су слободнији приступ темама из црквене историје, док је проблем доступности историјских извора и даље био ограничавајући чинилац. И поред тога, објављен је низ радова о историји Српске православне цркве у социјалистичкој Југославији (Радмила Радић, Вељко Ђурић Мишина, Предраг Пузовић, Саво Б. Јовић, Драгољуб Р. Живојиновић, Велибор В. Цомић). Међутим, ријеч је преваходно о општим приликама у којима се налазила Српска православна црква, па су историографски радови о Далматинској епархији за вријеме социјалистичке Југославије (1945–1991) остали малобројни. Низ историографских радова бави се општим прегледом историје Српске православне цркве у Југославији послје Другог свјетског рата, чији су се аутори само узгредно дотицали и Далматинске епархије. Најпотпунији научни рад о овој теми објављен је у виду монографије (Вељко Ђурић Мишина, *Шта ће у Сплиту Свети Сава*, Београд 2007), а бави се само једним питањем из богате и неистражене историје ове епархије у назначеном периоду – онемогућавањем изградње православног храма у Сплиту. Дакле, свеобухватна студија о Епархији далматинској од 1945. до 1991, која би укључила и бројне, до сада занемарене аспекте, не постоји и она тек треба да буде написана.

- *Азбучник Српске православне цркве по Радославу Грујићу* (приредио Слободан Милеуснић), Београд 1993.
- *Алманах: Срби и православље у Далмацији и Дубровнику*, Загреб 1971.
- Бакотић Лујо, *Срби у Далмацији од пада Млетачке републике до уједињења*, Београд 1939, 2002, 2007. (репринт).
- Батаковић Т. Душан, *Срби у Југославији 1918–1991*, Нова историја српског народа, Београд 2000, стр. 267–381.
- Божић Софија, *Срби у Далмацији*, Братство, бр. XX, Београд 2016, стр. 161–175.
- Бокун Петар, *Далмација и Срби*, Београд 2009.
- Будимир Милојко, *Преглед и стање црквених објеката на подручју Далматинске епархије*, Братство, бр. XX, Београд 2016, стр. 177–199.
- Веселиновић Л. Рајко, *Срби у Далмацији*, Историја српског народа, IV–2, Београд 1986, стр. 7–66.
- Вурдеља Г. Драгољуб, *Обезглављена Српска црква*, Трст 1964.
- *Гласник. Службени лист Српске православне цркве* (1945–1991).
- Ђурић Ђ. Вељко, *Усташе и православље – Хрватска православна црква*, Београд 1989.
- Ђурић Мишина Вељко, *Герман Ђурић – патријарх у обезбоженом времену*, Београд 2012.
- Ђурић Мишина Вељко, *Летопис Српске православне цркве (1946–1958): време патријарха Гаврила (1946–1950) и патријарха Викентија (1950–1958)*, I–III, Книн – Београд 2000–2002.
- Ђурић Мишина Вељко, *Српска православна црква у Независној Држави Хрватској 1941–1945*, Ветерник 2002.
- Ђурић Мишина Вељко, *Шта ће у Сплиту Свети Сава*, Београд 2007.
- Екмечић Милорад, *Дуго кретање између клања и орања: историја Срба у Новом веку (1492–1992)*, Београд 2007.
- Екмечић Милорад, *Црква и нација код Хрвата*, Огледи из историје, Београд 2002², стр. 111–147.
- *Енциклопедија православља*, I–III, Београд 2002.

- Живојиновић Р. Драгољуб, *Српска православна црква и нова власт (1944–1950)*, Србиње – Београд – Ваљево 1998.
- *Истина. Лист Српске православне епархије далматинске (1988–1991)*.
- Јанковић Д. Милан, *Патријарх српски Герман: у животу и борби за Спомен храм*, Београд 2001.
- Јовић Б. Саво, *Утамничена црква: страдање свеиштенства Српске православне цркве (1945–1985)*, Београд 2002².
- Јововић Божић, *Православље и Срби католици у Далмацији у записима Стевана Роце*, Зборник о Србима у Хрватској, књ. 7, Београд 2009, стр. 7–95.
- Ковачевић Радован, *Пролеће посрнулог братства: Далмација 1967–1972. у предигри за југословенску трагедију*, Београд 2012.
- Крестић Василије, *Геноцидом до Велике Хрватске*, Београд 2015.
- Милаш Никодим, *Православна Далмација*, Нови Сад 1901, Београд 1989, Шибеник 2004. (репринт).
- Милеуснић Слободан, *Духовни геноцид: преглед порушених, оштећених и обесвећених цркава, манастира и других црквених објеката у рату 1991–1995 (1997)*, Београд 1997.
- Милеуснић Слободан, *Манастир Крка*, Београд 2001.
- Милеуснић Слободан, *Удео Српске цркве у „суживоту” са Хрватима*, Зборник о Србима у Хрватској, књ. 4, Београд 1999, стр. 317–323.
- Милутиновић Коста, *Срби у Далмацији 1797–1878*, Историја српског народа, V–2, Београд 1981, стр. 277–307.
- Новаковић Коста, *Срби у Сјеверној Далмацији*, Београд 2013.
- Орловић Сњежана, *Манастир Драговић*, Београд – Шибеник 2009.
- Орловић Сњежана, *Манастир Крка*, Београд – Шибеник 2007.
- Орловић Сњежана, *Манастир Крупа*, Београд – Шибеник 2008.
- Перић Димшо, *Црквене литије у периоду од 1945. до 1992. године*, Гласник Српске православне цркве, бр. 12, Београд 1992, стр. 217–219.
- Perica Vjekoslav, *Balkanski idoli: religija i nacionalizam u jugoslovenskim državama*, I–II, Београд 2006.
- Пилиповић Радован, *Ореоли и сенке: расправе из историје Српске Православне Цркве у Независној Држави Хрватској (1941–1945)*, Београд 2016.
- Поповић Јустин, *Истина о Српској православној цркви у комунистичкој Југославији*, Београд 1990.
- *Православље. Новине Српске патријаршије (1967–1991)*.
- Пузовић Предраг, *Задарска богословија*, Београд 2012.
- Пузовић Предраг, *Прилози за историју Српске православне цркве*, Ниш 1997.
- Пузовић Предраг, *Прилози за историју СПЦ 3*, Фоча 2006.
- Пузовић Предраг, *Прилози за историју Српске православне цркве 4*, Београд 2014.
- Пузовић Предраг, *Српска патријаршија: историја Српске Православне Цркве*, Нови Сад 2010.
- Пузовић Предраг, *Српска православна црква: прилози за историју*, Београд 2000.
- Радић Радмила, *Држава и верске заједнице (1945–1970)*, I–II, Београд 2002.
- Радић Радмила, *Живот у временима: патријарх Гаврило (Дожић) 1881–1950*, Београд 2011².
- Радић Радмила и Исић Момчило, *Српска црква у Великом рату (1914–1918)*, Београд – Гацко 2014.
- Сава, епископ шумедијски, *Српски јерарси од деветог до двадесетог века*, Београд – Подгорица – Крагујевац 1996.
- Слијепчевић Ђоко, *Историја Српске православне цркве*, I–III, Минхен – Келн

1962–1986; Београд 2002.

- *Споменица православних свештеника – жртва фашистичког терора и палих у народноослободилачкој борби*, Београд 1960.
- *Српска православна црква 1920–1970. Споменица о 50-годишњици вастостављања Српске патријаршије*, Београд 1971.
- *Српска православна црква 1219–1969. Споменица о 750-годишњици аутокефалности*, Београд 1969.
- *Устав Српске православне цркве*, Београд 1947.
- Чоловић Бранко, *Манастир Драговић*, Загреб 2014.
- Џомић В. Велибор, *Страдање Српске цркве од комуниста*, Цетиње 1997.
- Шућур Драган, *Српска православна црква у Босни и Херцеговини 1945–1958*, Бањалука 2016.

в) Кандидат сматра да би полазна и општа радна хипотеза гласила да је Други свјетски рат (1941–1945) био најтежи период у новијој историји Српске православне цркве и српског народа у цјелини, који је оставио трајне посљедице. Српска православна црква је након рата била у немилости нове власти, а посебно од 1945. до 1960. Процес атеизације захватио је и вјерски традиционално оријентисано село, на којем је мање од 10% новорођене дјеце било кршавано, а само око 25% становништва славило је крсну славу и Божић. Велики број свештеника СПЦ, укључујући и поједине епископе, као и епископа далматинског Иринеја (Ђорђевића), био је онемогућен у вршењу својих дужности, црквена имовина била је обухваћена процесом експропријације, а вјеронаука уклоњена из школског система. Кандидат је конципирао сљедећи оквирни садржај:

- Предговор
- Увод: кратак осврт на историју православних Срба у Далмацији и Далматинске епархије до 1941.
- Далматинска епархија за вријеме Другог светског рата (1941–1945)
- Нова власт и Далматинска епархија непосредно по завршетку Другог свјетског рата
- Далматинска епархија за вријеме администраторâ Никанора Иличића (1947–1951) и Симеона Злоковића (1951–1959)
- Далматинска епархија за вријеме епископа Стефана Боце (1959–1978)
- Далматинска епархија за вријеме епископа Николаја Мрђе (1978–1992)
- Закључак
- Извори и литература

Савладавањем обимне архивске грађе, у сврху научног одговора на питања формулисана предложеним поглављима, мр Милош Црномарковић треба да пружи детаљан одговор на суштинско питање: у каквим је околностима текао живот једне црквене области, у овом случају Далматинске епархије, од 1945. до 1991. године и какве су ратне, политичке, друштвене, привредне и културне потресе и преображаје проживљавали Српска православна црква, њено свештенство и вјерници. Наиме, комунистичка власт процијенила је 1958. да је обрачун са СПЦ завршен и да она више не представља озбиљан чинилац у друштвеном животу српског човјека и да није опасност за режим. Дјелимично и постепено слабљење притиска на СПЦ подудара се са доласком патријарха Германа (Ђорића) на чело Цркве. Циљ истраживања јесте да буду расвијетљени сви процеси и појаве које су прожимале

однос између Цркве и државе. Такође, циљ истраживања је реконструкција црквене историје православних Срба у Далмацији од 1945. до 1991, са свим особеностима које ту историју прате. Сва наведена питања, кандидат ће посматрати у ширем контексту општих прилика у југословенској држави, а посебно у СР Хрватској.

г) Методологија историјских истраживања захтијева од истраживача: прикупљање извора и њихов одабир сходно значају за тему, затим њихово подвргавање критичкој обради (спољној и унутрашњој), њихово груписање према међусобној узрочно-последичној повезаности, како би на крају била написана поглавља, као организоване цјелине, и изведени нови и оригинални закључци и на тај начин био дат конкретан допринос историографији о Српској православној цркви и о Србима у Југославији, а посебно у Далмацији. Сав рад на изворима и литератури био би обављен кроз њихово детаљно ишчитавање, у зависности од значаја информација, и вођење забиљешки, у форми која би омогућила њихово лакше коришћење кад се коначно приступи синтези, односно експозицији, као финалним етапама историјске методологије.

Извори за предложену тему, тј. материјал за рад, налази се у Архиву Српске православне цркве у Београду, Архиву Југославије у Београду, као и у Библиотеци Српске патријаршије, такође у Београду. Архивска грађа у овим установама, која се непосредно односи на тему истраживања, обимна је и разноврсна, па ће рад на њој бити дуготрајан и захтјеван. Такође, грађу посједује и Далматинска епархија СПЦ, и то у Шибенику, Задру, Сплиту и Дубровнику. Ова грађа је несређена или само дјелимично сређена, што ће отежати њено коришћење.

д) Мр Милош Црномарковић отвара једну сложену истраживачку тему, о којој досадашња историографска истраживања нису дала довољно темељит одговор, како о теми као цјелини, тако и о низу аспеката који је прате. Кандидат треба да пружи научан, прецизан и свеобухватан одговор на бројна, до сада неистражена питања из историје Срба и Српске православне цркве у Далмацији за вријеме социјалистичке Југославије (1945–1991) и тиме попуни очигледну празнину у српској историографији. Самосталним, систематским и оригиналним приступом истраживању, користећи изворе различитог поријекла и неуједначеног квалитета, мр Милош Црномарковић треба да у добро систематизованом и компонованом докторском раду реконструише, анализира и прегледно изложи све аспекте из историје далматинских Срба (1945–1991), а нарочито из историје епархије којом су били обухваћени у поменутом периоду. Посебно наглашавамо да његово истраживање може да буде прва цјеловита студија о Далматинској епархији, која би могла истовремено значајно да унаприједи постојећа знања о историји Српске православне цркве у 20. вијеку. Према томе, задатак који се поставља пред кандидата, уколико му адекватно одговори, може да буде изузетно важан научни допринос историји Срба и Српске православне цркве у цјелини, а посебно у Далмацији, и да обогати српску историографију новим и вриједним дјелом.

- а) Значај истраживања;
- б) Преглед истраживања;
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;
- г) Материјал и метод рада;
- д) Научни допринос истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

а) Стекавши увид у образложење приједлога тема за израду докторске дисертације **Далматинска епархија Српске православне цркве (1945–1991)**, као и у досадашњи просвјетни, организаторски и научни рад **мр Милоша Црномарковића**, тј. у његову биографију и библиографију, Комисија је закључила да је он способан и спреман да приступи изради докторске дисертације. Кандидат је магистар историјских наука, који је основне студије из историје завршио на Филозофском факултету Универзитета у Београду, а постдипломске студије из историје Југославије на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду. Објавио је самостално три научна рада, од којих су два из историје Срба у Далмацији.

б) Тема коју је кандидат пријавио треба да попуни празнину која постоји у историографској обради овог периода, односно да допуни постојећа скромна сазнања, тим прије што свеобухватног истраживања о Епархији далматинској, као што је истакнуто, до сада није било и што је у међувремену постала доступна и архивска грађа коју историчари раније нису користили, а не постоје ни идеолошка ограничења било које врсте. Истовремено, дисертација ће, уколико мр Милош Црномарковић успије да је уради и испуни захтјеве који се постављају пред сваког докторанда, бити у практичном смислу корисна историчарима и студентима историје као приручник за изучавање историје Српске православне цркве и историје Срба у Далмацији. Због тога је тема научно и практично сасвим оправдана. Тек ће озбиљан рад са архивском грађом, превасходно у Београду, али и у далматинским градовима, понудити конкретне резултате истраживања. Тренутно, могуће је скренути пажњу на неке, претежно оквирне, резултате који се могу очекивати од предложеног истраживања: Далматинска епархија била је у веома сличном положају као и остале епархије СПЦ у Југославији (1945–1991), а посебно у СР Хрватској, а који се одликовао притиском владајуће идеологије и онемогућавањем црквеног дјеловања у пуном капацитету. Црквени живот у Епархији далматинској одвијао се отежано, а положај Срба усложњен је крајем шездесетих и почетком седамдесетих година 20. вијека, појавом отвореног испољавања хрватског национализма и МАСПОК-а. Број свештеника и црквених објеката у Далматинској епархији није био на задовољавајућем нивоу, због сталног одлива свештенства, претежно у Србију, као и због немогућности добијања дозволе за обнову свих храмова порушених у рату (1941–1945).

в) Кандидат је предложио класичну историјску методологију: прикупљање свих расположивих извора (хеуристика), објављених и необјављених, њихову критичку обраду (спољну и унутрашњу), којом се утврђује њихова аутентичност и вјеродостојност, затим груписање по тематским цјелинама, као и анализу постојеће научне литературе, што заједно претходи повезивању чињеница и њиховом изношењу у форми научног рада, тј. синтези и експозицији, као завршним етапама историјске методологије. Према томе, пут од сакупљања историјских извора, који су расути у разним установама, до готових резултата, који ће бити изнесени у писаној форми, дуг је и компликован. Комисија сматра да кандидат предложеном методологијом може да одговори таквом изазову.

г) Комисија сматра да кандидат посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да су његове претпоставке у вези са пријављеном дисертацијом тачне и да је предложена методологија сасвим адекватна.

д) Након увида у достављену документацију, након анализе релевантних података о аутору и анализе приложеног образложења теме, Комисија је закључила да је мр Милош Црномарковић испунио све правне, научне и стручне услове да приступи изради докторске дисертације из историје. Предложена тема је историографски важна, научно релевантна и добро методолошки конципирана. Комисија сматра да су подобни и тема и кандидат за израду докторске дисертације. Због свега наведеног,

Комисија има част да предложи Наставно-научном вијећу Филозофског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати тему **Далматинска епархија Српске православне цркве (1945–1991)** и одобри њену израду кандидату **мр Милошу Црномарковићу**.

- а) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;
- б) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;
- в) Мишљење о предложеној методи истраживања;
- г) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.
- д) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Горан Латинковић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Национална историја, предсједник

2. Др Предраг Пузовић, редовни професор Православног богословског факултета Универзитета у Београду и инострани члан Академије наука и умјетности Републике Српске, ужа научна област Историја Српске православне цркве, члан

3. Др Драгиша Д. Васић, доцент Филозофског факултета Универзитета у Бањој Луци, ужа научна област Национална историја, члан

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.